

STV 2400 V22

Ordinær eksamen (hjemmeeksamen)

SENSORVEILEDNING

Besvar en (1) av følgende essayoppgaver:

1. *Gjør rede for hva som ligger i begrepene inkrementalisme og punktert likevekt. Velg et politisk saksfelt der mål og/eller virkemidler har endret seg over tid, og drøft hvordan endring(e) i kan forklares med inkrementalisme og punktert likevekt.*

Sensorveiledning: Inkrementalisme er grundig omtalt i læreboka Vabo mfl 2020 og i forelesning. Det er en teoretisk modell om hvordan beslutninger tas, og en modellering av begrenset rasjonalitet-ideene som forbindes med Herbert Simon. Charles Lindblom beskrev den inkrementelle modellen med kjennetegn som at man analyserer kun kjente og nære alternativer, at valg av mål og analyse av midler er sammenvevd, gjentatte sekvenser med prøving og feiling og ny prøving mm. Det er viktig at studentene viser at de forstår at dette er en teori om hvorfor beslutningsprosesser fører til inkrementelle endringer, nær status quo.

Punkttert likevekt handler om situasjoner der gjeldende politikk endres brått og dramatisk, gjerne etter lange perioder med inkrementell endring. Teorien tar utgangspunkt i at gjeldende politikk på et område vanligvis håndteres av de politiske undersystemene, som befolkes av byråkrater, eksperter og interessegrupper. Fordi det ofte er stor grad av enighet og felles verdensbilder i undersystemene, endres politikken bare gradvis. Brå endring kan først skje når politikken løftes opp på riksnivå, for eksempel når en aksjonsgruppe introduserer et nytt «politisk bilde» som vinner frem foran det gjeldende. Men fordi kapasiteten i rikspolitiske organer er mye lavere enn i undersystemene, er det en «flaskehals for oppmerksomheten» der bare noen saker slipper gjennom om gangen.

Det er enklere å finne eksempler på inkrementalisme enn på punkttert likevekt, så studenter som utviser kreativitet bør belønnes for dette. Læreboka bruker pelsdyrpolitikken som illustrasjon på punkttert likevekt, men klare eksempler på dette er ikke så lette å finne. Gode studenter vil kanskje resonnerer rundt årsakene til at politikken har endret seg inkrementelt, for eksempel ved å vise til hvordan utfordringer med rasjonelle beslutninger eller sammensetningen av politiske undersystemer har slått ut i den spesifikke politikken de skriver om.

2. *Gjør rede for hva som ligger i begrepet politikktreprenør. Diskuter følgende påstand: Politikktreprenør er et lite relevant konsept i et politisk system som vårt, der politikktutvikling skjer i ordnede former med tydelige spilleregler.*

Sensorveiledning: Politikktreprenør-begrepet kommer fra agendasettingsteori og Johns Kingdons flerstrømsrammeverk; begrepet presenteres i læreboka Vabo et al 2020 kap. 4 og 7 som del også av punkttert likevekt-teori (Baumgartner og Jones) og ACF-rammeverket til Sabatier. Som del av redegjørelsen for teorien, er det et pluss om studentene peker på at dette handler om «agency» og målrettet handling fra aktører. Det en politisk treprenør gjør, er å koble strømmer, som behandlet i flerstrømsrammeverket. Studentene må derfor vise at de forstår det grunnleggende om strømmene: problemer, politikk/policy/løsninger og politisk spill (Vabo mfl 2020 s 105-109).

Drøftingsdelen må betraktes som krevende. Det er ikke veldig god støtte i pensum for å diskutere grenser for enkeltaktører/agency i politiske systemer med ulike karakteristikk. Det nærmeste er Vabo mfl 2020 s 109, der det presenteres forutsetninger for flerstrømsperspektivets forklaringskraft generelt (tvetydighet/at det ikke fins en rasjonell løsning, at det er tidspress, at aktørers politiske preferanser ikke er gitt, at teknologien er uklar, at deltakelse i besluttede organer er flytende). Gode besvarelser vil knytte diskusjonen til faktorer som disse. Enkelte vil greie å gjøre et resonnement om at alle politiske systemer håndterer situasjoner og saker som tilfredsstillende disse forutsetningene. Virkelig gode besvarelser vil trekke inn pluralisme og koroporatisme (Vabo mfl 2020 kap 4) og peke på at det i vårt samfunn er komparativt ganske strengt regulerte politiske beslutningsprosesser der organiserte interesser har en prioritert plass, og det samme har saklig og ordnet utredning av ny politikk. Det kan tale mot at enkeltpersoner og -aktører har stor gjennomslagskraft.

- 3. Gjør rede for hva som ligger i begrepet evidensbasert politikk. Diskuter følgende påstand: Covid-19-pandemien ville blitt bedre håndtert dersom myndighetenes respons var mer evidensbasert.*

Sensorveiledning: I pensum er evidensbasert politikk behandlet i læreboka Vabo et al 2020 kap 9. og i Møller mfl 2019. I forelesning er evidensbasert politikk beskrevet som politiske beslutninger fattet på grunnlag av evidens, dvs. oppsamlet kunnskap, kunnskapsbank av kvalitetssikrede studier, forskning, forskningsbasert evaluering (med henvisning til hierarki av kunnskap av ulik grad av vitenskapelighet, der randomiserte eksperimenter er øverst). Kontrasten til evidensbasert politikk er når politiske beslutning fattes på grunnlag av ideologi, verdier, tommelfingerregler, vaner, sunn fornuft, intuisjon og anekdoter. Møller mfl 2019 drøfter og utdyper forståelser av forholdet mellom evidens og beslutninger, og at det råder flere forståelser side ved side: basert på, på grunnlag av, informert av, støttet av, mm. Studentene bør naturligvis først redegjøre for hva evidensbasert politikk er. Veldig sterke besvarelser vil nok gi en definisjon av dette som de vender tilbake til i diskusjonsdelen av evidensbasert politikk.

Deretter bør de diskutere grensene eller betingelsene for evidensbasert politikk. Dette er kortfattet drøftet i Vabo et al 2020 s. 231f, der pekes det på at politikk handler om verdier og prioritering/fordeling, som er politiske spørsmål, ikke faktaspørsmål (men det betyr naturligvis ikke at evidens/fakta ikke kan og bør spille en rolle). I forelesning ble det også trukket frem pensumbidraget Freudenburg et al (2008) som med case klima peker på ulike typer usikkerhet som skaper barrierer mot instrumentell utnyttelse av evidens i politiske beslutninger (paradigmatisk: hvordan problemer skal innrammes, hvilke metoder som er egnet for å utforske dem og hvordan kunnskap fra ulike felt skal ses i sammenheng; epistemisk: mangelfull kunnskap og/eller uvitende beslutningstakerne; og oversettelsesbasert: evidens mangelfull eller motstridende, mulig å ta evidens til inntekt for motstridende standpunkter).

Slike grenser eller betingelser for evidensbasert politikk bør benyttes i gode besvarelser. Det er ikke nok å på frihånd/common sense diskutere om Covid-19-pandemien ville blitt bedre håndtert dersom myndighetenes respons var mer evidensbasert.

Det kan ikke forventes mye mht empiri, eksamen er tross alt på 4 timer. Men noe kan forventes. COVID-19 ble brukt som case flere ganger under forelesningene, også i en egen aktualitetsforelesning (som ett av tre case). Veldig gode besvarelser vil nok avgrense seg til en enkelt hendelse eller korsvei under koronahåndteringen.